

Književnost.

Zbirka domačih zdravil kakor jih rabi slovenski narod. S poljudnim opisom človeškega telesa. V Ljubljani, 1888. 8., str. 74. Izdal in založil Dragotin Hribar. Tiskala Narodna Tiskarna. G. sestavitelj pravi v uvodu tej zanimljivi knjižice: „Čudovita je moč nekaterih rastlin gledé našega zdravja. Majhen košček te ali one zéli zadostuje, da se nam pretrga nit življenja; po drugi strani je pa zopet prav malo tega ali onega soka iz te ali one korenine, štiblice, perja zadosti, da se dvignemo polagoma iz dolgočasne bolniške postelje in se zopet okrepimo. Kdor bi trdil, da naš narod ne pozná teh rastlinskih moči, o tem moram reči, da ne pozná národa v njegovem dejanji in nehanji. O pozná jih dobro, toda ne povsod vseh! tukaj nekatere, ondi druge, v tretjem in četrtem kraju, zopet tretje in četrte. Nekoliko takih domačih pripomočkov podajam tukaj ljubljenu národu s srčno željo, da bi mu bili na zaželen, ugoden uspeh. Lehko rečem, da jih je mnogo med tukaj navedenimi zdravili, katere sem v rojstni hiši sam Bog vé kolikrat vselej z najboljšim uspehom rabil. Tudi za eno in isto bolezen zapisal sem jih več, ker se ljudje po raznih krajih različno poslužujejo tukaj teh, ondi onih. Če toraj odreče eno, posluži se drugega. Škode se ti ni bati nobene ne na zdravji in ne na življenji, kajti nič škodljivega ni med temi domačimi zdravili. Samo ob sebi se razume, da so domača zdravila le za rabo pri malih boleznih. Kadar pa hudo zbolíš, pošlji le kar neutegoma po zdravnika. Odlašati ne smeš nikdar, češ, bo že odleglo. Kdor tako ravna, pregreší se sam nad soboj in si je marsikdo vzrok prezgodnje smrti. Ker je pa zlasti po kmetih zdravnik navadno silno od rok, bo morda za prvo potrebo tudi v takih slučajih knjižica dobro služila, dokler ne pride poklicani zdravnik, če se namreč slučajno za tvojo bolezen kaj primernega v njej nahaja. Zato želim, da bi se ta „*zbirka domačih zdravil*“ prav tako razšírila po mili domovini, kakor je razšírjena „*pratika*“. Potrebna bi bila vsaj tako, če ne še bolje“.

Prav živo priporočamo to zbirko slovenskemu učitelstvu, posebno da jo šírijo mej prostim národom v blagor človeštva. Dobiva se v „*Národní Tiskarni*“ v Ljubljani po 40 kr., po pošti za 45 kr.

Dopisi.

Z Dunaja. Predlog o verski šoli pride še le jeseni na vrsto. — Govorí se tudi, da bode vlada sama izdelala in predložila novo šolsko postavo.

Iz Vojnika. Vse one gospode po Štajerskem, Kranjskem, Koroškem in v Primorji, kateri so od podpisane odbora dobili »Poziv« za nabiranje udov »podpornega društva slov. učiteljev« pa se še do sedaj niso odzvali, uljudno prosimo, da blagovolé o uspehu svojega delovanja, če tudi negativno, saj do konca t. m. poročati.

Vojnik, dné 16. velikega travna 1888. l.

Za oenovalni odbor:

T. Brezovnik,
predsednik.

Lovro Šah,
tajnik.

Iz Krškega. »Pedagogiško društvo«. Za tekoče društveno leto so nadalje plačali letnino: g. dr. Fr. Kos, c. kr. prof. in okrajni šolski nadzornik v Kopru; g. Štante Jakob, učitelj v Dobovi. — Nadalje je okrajna učiteljska knjižnica v Krškem pristopila k društvu s petletnim doneskom po 20 gld. na leto. Naj bi jo posnemale tudi druge okrajne učiteljske knjižnice, ljudske šole, krajni in okrajni šolski svéti itd. Ob jednem naznanjamo, da se bode začel letošnji »Pedagogiški letnik« v kratkem razpošiljati, — toda dobé ga samo tisti p. n. udje, ki se letnino za tekoče društveno leto vplačali! Za neude bode cena večja!

Odbor.

Iz Novomeškega okraja. Dnevni red okrajne učiteljske skupščine za Novomeški okraj, katera bode v ponedeljek v 27. dan avgusta 1888. l., je sledeči: 1. Imenovanje predsednikovega namestnika; 2. volitev dveh zapisnikarjev; 3. poročilo c. kr. okrajnega šolskega nadzornika o stanju šolstva v okraji; 4. o učilih v občé, o njih nakupu in nabiranju ter ohranitvi; 5. poročilo o okrajni učiteljski knjižnici; 6. volitev stalnega odbora; 7. volitev knjižničnega odbora; 8. volitev dveh zastopnikov v deželno učiteljsko konferencijo; 9. volitev dveh zastopnikov v c. kr. okrajni šolski svét; 10. navséti.

Iz Šent-Jarnej. (Zahvala.) Gospod načelnik »*Národne Šole*« v Ljubljani nam je blagovolil že letos v drugič poslati raznega šolskega blagá za naše učence. — Za velikodušni dar

se podpisana blagemu dobrotniku, kakor tudi slavnemu odboru »Národne Šole« v svojem in v imenu uboge šolske mladine zopet najpristréneje zahvaljujeta z: »Bog plati!« —

Ignacij Wutscher,
predsednik.

Janez Sajè,
nadučitelj.

Iz Postojinskega okraja. C. kr. okrajni šolski svèt v Postojini pozivlja gosp. Franca Kalin-a, učitelja v Podkrajji, naj bi v 14. dnéh (od 15. dné maja t. l.) vrnil se na svojo službo, katero je v 12. dan aprila t. l. svojevoljno zapustil, ako ne, bode se odstavil od službe. — Ijudje pravijo, da je šel v Ameriko, drugi hočejo vedeti, da je šel v vodo. Bog ga obvaruj hudega!

Iz Logaškega okraja. Vabilo k prvemu glavnemu zboru »društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja Logaškega«, ki bode v četrtek v 7. dan junija 1888. l. ob 3. uri popoldné v šolskem poslopji Dolenji-Logaškem s tem le vzporedom: 1. Pozdrav predsednika. 2. Poročilo o dosedanem društvenem delovanji. 3. Volitev društvenega vodstva. 4. Razgovor o udeležitvi oficijalne slavnosti, katero priredi Logaški politični okraj v proslavljenje štiridesetletnice vladanja presvetlega cesarja Franca Jožefa I. **v 22. dan julija 1888. l. v Logatcu.** 5. Nasvéti in prosti govori posameznih društvnikov.

Osnovalni odbor »društva učiteljev in šolskih prijateljev okraja Logaškega v Dolenjem Logatcu v 20. dan maja 1888. l.

A. Ribnikar,
začasni predsednik.

Iz Logatca. Krajni šolski svèt je v svoji seji v 3. dan maja t. l. enoglasno sklenil, v trajni spomin jubileja 40 letnega vladanja našega cesarja vsa drevesa iz šolskega vrta Dolenje-Logaškega, katera so se v l. 1885. 1886., 1887. in 1888. oplemenila in katerih je 1500, tekem let 1888, 1889, 1890 in 1891 zasadiť ob večjih javnih cestah in potih šolskega okoliša Dolenje-Logaškega.

Iz Smelednika. Martin Krek. † V sredo, v 2. dan maja meseca t. l. ob 7. uri zvečer se je, kakor užé znano, v obitelji našega tovariša, gospoda Martina Kreka, učitelja Smeledniškega završil jeden izmej najžalostnejših prizorov človeške zaloigre. Soproga njegova, sama na smrt bolna, zvedeti je morala, da je kupa njenega trpljenja priklopela do vrha — ker je dragi soprog njeni v drugej sobi izdihnil dušo svojo. Ko sta komaj okrevala od vročinske bolezni sinova njegova, ulegla sta se roditelja, okužena po tej bolezni.

Ko sem v 1. dan marcija meseca t. l. preživel s teboj in tvojo, takrat tolikanj srečno obiteljjo srečno uro, šaleča se, kako bodeva v letošnjem poletji vkupno lazila po naših planinah ter nabirala cvetic; ko si se bil, slikajočemu ti krasni planinski svet ter njegovo živiljenje, mladeniško navdušil za potovanje po visokih goličavah: takrat se pač ni nihče nádejal, da ne bode baš tebe, ki si bil čvrst in zdrav, čez dva meseca več mej — živimi. — Pokojni Martin Krek je služboval skoraj 33 let. Na svojo prvo in zadnjo službo v Smeledniku je prišel meseca januarja 1856. l. Zupljanom Smeledniškim, imajoče zdaj 40 in še več let, bil je torej on učitelj-zvogitelj.

To je lepa, a trudapolna doba učiteljskega živiljenja, zlasti ker znamo, kako je poučevati na jednorazredni šoli, v katero zahaja na dan čez 300 učencev. In zdaj, ko bi mu bilo s poučevanjem došlo polajšanje, moral je od tod! — Vse njegovo delovanje kot učitelj, kaže nam možá, da je bil on izmej onih redkih značajev, ki delajo za občni blagor nesebično, brez nepotrebne glasú: ne zahtevajoč za svoja dela takoj plačila: priznanja, pohvale ter še marsikaj drugega.

Razven naporenega dela v šoli s poučevanjem se je ves čas svojega učiteljevanja s cerkvenim petjem obilo trudil. V današnji, a zlasti v prejšnji dóbi, ko ni bilo v slovenskem glasbenem slovstvu dobrih, cerkvenemu duhu primernih pesni, uglasbeval jih je mnogo za svojo uporabo sam ter tudi nekaj preludij. Usiljeval jih drugim ni — bil je preponizen za to — dasi so bile dosta boljše nego nekatere, ki so v prejšnjih časih zagledale beli dan. Poleg tega on ni bil zadnji izmej istih učiteljev, ki gojé národno petje z odraslimi nekdanjimi svojimi učenci. V šoli je bil najboljši učitelj: šolsko mladino je posebno ljubil; šolski čas je jako vestno uporabljal — bil mu je vedno prekratek. V privatnem občevanji je bil odkritosrčna duša, za težnje in prospeh učiteljskega stanú unet naprednják. Govoril je rad o resnih in šaljivih rečéh, a vselej z istimi lepimi, čistimi mislimi, katere so ga označevale, da biva v njem plemenit duh. Martin Krek je bil porojen v 6. dan novembra meseca 1834. l. v Selcih nad Škofjo-Loko. Roditeljja njegova France Krek in Helena Šraj sta imela v Selcih trgovsko prodajalnico.

Letos bi bil pokojnik s svojo srečno družino praznoval sberno poroko. Da je moral biti mož takšnega značaja in mišljenja spoštovan od vseh razumnikov, kateri so ga poznali ter žup-

ljanov svojih, pokazali so pri poslednjem sprevođu, v 5. dan maja t. l., ko so ga spremili na pokopališče. Župljanov Smeledniških je bilo prišlo ogromno število — večkrat ne toliko ob nedeljah v cerkev. M. Stanonik, tovariš pokojnikov, je govoril na njegovi gomili primeren govor. Pred tem in mej govorom nastal je na pokopališči žalosten, a dokaj tolažilen prizor: vsemu občinstvu kapale so na pokojnikovo gomilo solzé ljubezni in spoštovanja. —

Naposled bodi še izjavljeno, da bodo pokojnemu Martinu Kreku tovariši ter drugi znanci njegovi postavili na grobu spominek. Darove zánj vzprejemata gospoda Ivan Novak, župnik Smeledniški ter Josip Traven, učitelj v Naklu pri Kranji. G. g. učitelji iz Kranjskega okraja naj blagovolijo svoje doneske izročiti pri bodoči okrajni konferenciji. **K.**

Iz Ljubljane. Iz seje c. kr. deželnega šolskega sveta v 11. dan maja t. l. Določi se o ustanovitvi dvorazredne ljudske šole v Spodnji Idriji. — Učiteljska služba na enorazredni ljudski šoli v Begunjah v Radovljiškem okraji oddá se stalno drugemu učitelju na ljudski šoli v Cerknici, g. Avgustu Kleču, tako tudi učiteljska služba na enorazredni ljudski šoli na Dobravi pri Kropi učitelju v Sorici, g. Francu Gärtner-ju. Za trdno se postavijo gg.: Ignacij Rozman, učitelj v Mošnjah, Josip Perc, učitelj v Svetlem Potoku, Ivan Dremelj, učitelj na Polici in Franc Schiffrer, učitelj v Starem Trgu pri Ložu. (Glej »Premene pri učiteljstvu v zadnjem listu »Uč. Tov.«!) — Učiteljevi vdovi (Pirnatovi) se je pripoznala postavna pokojnina in doneski za vzgojo zapuščenih otrok. — Poročalo se je c. kr. ministerstvu za bogočastje in uk o umeščenji izpraznjene službe za učiteljico na c. kr. dekliški vadnici. — Rešilo se je več pritožeb o kaznih za šolske zamude, tako tudi prošelj za nagrade in denarne podpore.

— Dolgo pričakovana zgrádba za I. mestno 5 razredno deško ljudsko šolo v Ljubljani se bode postavila in sicer po sklepu mestnega zbora s 15. dan maja t. l. tako-le: Nova deska ljudska šola stala bode na nekdanjem živinskem trgu. Fronta z uhom iz Poljskih ulic bode 28-25 m, štranska fronta v Pristavskih ulicah 37-1 m dolga. Poslopje bode imelo tri etaže, pod traktom v Pristavskih ulicah tudi kleti. V novi šoli bode 7 učnih sob, vsaka za 80 učencev, 3 sobe, vsaka za 70 učencev. Vsaka soba ima svojo garderobo in je sploh vse jako ugodno in praktično osnovano. Šola bode krita s škrli Zaliloškimi. Telovadnica z ravno, z lesnim cementom tlakovano streho bode posebej, kar je sedaj sploh navada. Načrte in troškovni proračun izdelal je mestni inženér Hanuš. Mestni šolski svet je načrte in proračun pregledal in je priporočá mestnemu zboru. Poročevalec g. župan Grasselli predlaga: Občinski svet pritrdi sklepoma mestnega šolskega sveta, po katerih se ima nova ljudska šola po načrtih Hanuševih graditi na »Živinskem trgu«. — Ofertna obravnava za zidarska, kamnoseška, tesarska, krovška in kleparska dela razpiše se takej. Vsako delo ima se oddati zase. Ponudbe naj bodo na podlogi jednotnih cen. — Druge proračune, razen gori omenjenih del izdelati je pravčasno do jeseni.

Ko je se odbornik dr. vitez Bleiweis vprašal, kolik zračni kvantum se je pri novi šoli jemal v poštev, kam se bodo odvajale fekalije, kam voda in je prisotni inženér Hanuš pojasnil, da je za vsacega učenca odmerjen jeden □m prostora (v Nemčiji samo 0.75), da se bode napravila pnevmatična jama, voda pa odvajala po kanalu v Kravjo dolino, vzprejeli so se vsi navedeni predlogi z dostavkom odbornika Ravnikarja, da se troški za novo šolo pokrijejo iz posojilnega zaklada.

— Pismeni zrelostni izpiti na tukajšnjem izobraževališči za učitelje začénjali se bodo v 11. dan junija t. l., ustni pa v 9. dan julija t. l. — V 6. dan julija bode zasobni izpit za vertnarice in v 7. dan julija t. l. bode zasobni izpit za učiteljice v délovnih šolah.

— **Naznanilo.** Nadučitelj dvorazrednice v vinorodnem kraji želí službo premeniti. Ako bi komu to ugajalo, naj piše do 15. dné junija t. l. uredništvu »Učiteljskega Tovariša!«

Premene pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. G. M. Hiti je pomožni učitelj v Topli Rebri; g. I. Jazbec, pa pomožni učitelj v Št. Petru pri Novem Mestu.

Razpis učiteljske službe.

Na Kranjskem. Začetkom šolskega leta 1888/89. bode se umestila tretja, oziroma četrta učiteljska služba s 500 gld., oziroma s 450 gld. letne plače na čveterorazredni ljudski šoli v Krškem. Prošnje naj se postavnim potem vlagajo do 10. junija t. l. pri tukajšnjem uradu. C. kr. okrajni šolski svet v Krškem v 7. dan maja 1888. l.